Eduskunnan talousvaliokunta

Asiantuntijalausunto asiassa U 69/2023 vp

U 69/2023 vp - Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta asetukseksi rahoitusdatan saatavuutta koskevasta kehyksestä (rahoitusdatan käyttökehys)

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastolta (KKV) asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle komission ehdotuksesta asetukseksi rahoitusdatan saatavuutta koskevasta kehyksestä (rahoitusdatan käyttökehys). KKV esittää lausuntonaan seuraavaa:

KKV pitää lähtökohtaisesti tärkeänä parempaa datan hyödyntämistä, saatavuutta, uudelleenkäyttöä ja yhteentoimivuutta Euroopan unionin datatalouden rakentamiseksi. KKV tukee lähtökohdiltaan myös ehdotusta, jolla luodaan sääntelypuitteet rahoitustietojen käytölle laaja-alaisesti finanssisektorilla.

KKV korostaa kuitenkin, että läpinäkyvyys ja tietoisuus datan käytöstä kuluttajille on ensiarvoisen tärkeää. KKV katsoo, että päätösvallan omien tietojensa jakamisesta tulee olla aina aidosti kuluttajalla ja että tietojen jakamisen ja käytön hallinnoinnin tulee olla kuluttajille selkeää ja helppoa. KKV kannattaa esitettyä suostumusten hallintatyökalua, jonka tulisi asetusehdotuksen mukaisesti antaa kuluttajille tosiasiallinen ja vahva keino henkilötietojensa sekä muiden tietojensa käytön hallinnointiin.

KKV katsoo, ettei sääntelyssä riittävällä tavalla varmisteta sitä, ettei kuluttajilta evätä finanssituotteita sillä perusteella, että he ovat kieltäytyneet antamasta lupaa itseään koskevien datajoukkojen käyttöön. Kuluttajille voi usein olla epäselvää, milloin ja minkälaista dataa tarvitaan mihinkin tarkoitukseen ja miten heidän tulisi toimia haluamansa lopputuloksen aikaansaamiseksi. Kuluttaja on tyypillisesti asemassa, jossa hänen ei ole mahdollista neuvotella sopimuksen ehdoista, vaan hänen on tyydyttävä hyväksymään tai hylkäämään vakiomuotoisesti laaditut ehdot. KKV korostaa, että tietojen jakamisen tulee aina perustua kuluttajan aitoon tahtotilaan ja suostumukseen. Sääntelyssä tulisikin varmistua siitä, ettei kuluttajia miltään osin painosteta tai harhauteta tietojensa jakamiseen.

KKV pitää hyvänä, että sääntelyssä on pyritty huomioimaan jaettavien tietosisältöjen osalta syrjäytymisriski ja haitallisia näkökohtia. KKV katsoo kuitenkin, ettei ehdotettu sääntely riittävästi turvaa kuluttajia heitä koskevan datan käytöstä mahdollisesti aiheutuvalta syrjinnältä esimerkiksi palveluiden hinnoittelussa tai palveluiden saannin rajoituksilta. KKV katsoo, että esitykseen saattaa sisältyä myös kuluttajien kilpailutusmahdollisuuksia heikentäviä elementtejä, jos palveluntarjoajille annetaan pääsy esimerkiksi nykyisen lainan ehtoja koskeviin tietoihin.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Postiosoite PL 5, 00531 Helsinki • **Puhelin** 029 505 3000 (pvm/mpm)
Y-tunnus 2502067-3 • **Sähköposti** kirjaamo@kkv.fi • **kkv.fi**

Asetusehdotuksella pyritään edistämään kuluttajien ja yritysten mahdollisuuksia hyödyntää omia rahoitustietojaan ja saada näiden avulla innovatiivisia palveluita muun muassa palveluntarjoajien vertailemiseksi. KKV pitää asetusehdotuksen tavoitteita rahoituspalvelumarkkinoiden kilpailun lisäämisestä ja uusien innovatiivisten palveluiden mahdollistamisesta sinänsä kannatettavina. Kuten U-kirjelmässäkin on tuotu esiin, esimerkiksi maksupalveludirektiivin osalta vastaava tavoite ei ole kuitenkaan toteutunut uusien finanssialan tuotteiden ja palveluiden syntymisen muodossa. KKV toteaa, etteivät kuluttajat ole tyypillisesti halukkaita maksamaan tämän tyyppisistä palveluista, ja on epävarmaa seuraako ehdotetusta sääntelystä sellaista palveluntarjontaa, joka aidosti hyödyttäisi kuluttajia ja josta kuluttajat olisivat valmiita maksamaan vai korostuvatko edellä mainitut epäkohdat.

Asetusehdotuksen täsmentämistarpeiden osalta KKV yhtyy valtioneuvoston kantaan.

Anna-Emilia Sirén
ryhmäpäällikkö

Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Postiosoite PL 5, 00531 Helsinki • **Puhelin** 029 505 3000 (pvm/mpm)
Y-tunnus 2502067-3 • **Sähköposti** kirjaamo@kkv.fi • **kkv.fi**